

נוסח לא מתוקן

פרוטוקול מס' 372

מישיבת ועדת הכספים
שהתקיימה ביום ה', י"ח בחשוון, תשמ"ז, 20.11.86, שעה 10:00

נכחו:

חברי הוועדה:

א"י שפירא - יו"ר
י. ארידור, י. ארצי
פ. גרופר, ד. דנינו
י. כהן, י. מצא, ע. סולודר
ש. עמר, י. צבן, ח. רמון
א. שלום, ג. שפט, ד. תיכון

מוזמנים:

א. דמביץ - יועץ משפטי לוועדה
ס. אלחנני - כלכלנית
י. ברון - הממונה על הכנסות המדינה
י. רביצוביץ - נציב מס ההכנסה
מ. דברת - מנכ"ל משרד הכלכלה והתכנון
ש. ברגר - משרד הכלכלה והתכנון
מ. גביש, א. אלטר, מ. קפוטה, ז. פלדמן
י. שמילוביץ, מ. דר-זיו - משרד האוצר

מזכיר הוועדה:

א. קרשנר

רשמה - ש. לחוביצקי

סדר היום:

- א. צו מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה) (הוראת שעה) (הארכת תוקף), התשמ"ז-1986.
- ב. אילת - איזור סחר חפשי.
- ג. צו מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה) (הוראת שעה) (הארכת תוקף) - הצבעה.
- ד. היטל על הרכב.
- ה. הצעות לסדר של חברי הוועדה.
- ו. הצעה לסדר בענין משכורות מנהלי הנבקים.

היו"ר א. שפירא:

אני מתכבד לפתוח את ישיבת הוועדה.
בתחיל בדיון בנושא הראשון שעל סדר יומנו.

י. ארידור:

יש לי הצעה לסדר.

י. צבן:

יש כמה נושאים שלוחצים על החברים
וכדי לא לבזבז את זמנם היקר של החברים,
היות ואתה מציע להתחיל בדיון בנושא
בדון בהצעות לסדר היום שיש לחברים.
שעל סדר היום, כדאי שבקבע שבשעה 11:30-12:00

היו"ר א. שפירא:

בהצעות לסדר היום בדון לאחר שנסיים את
הדיון בנושא הראשון שעל סדר היום.

ד. תיכון:

הנושא שעומד על סדר היום הוא נושא חשוב
ואולי החשוב ביותר מכל הנושאים שהמשק
עוסק בהם, כי יש לו השלכות על פני המדינה בשנים הקרובות.. אני יודע שיש כמה
נושאים שהם ראותניים אך הם לא חשובים יותר מנושא הרפורמה במשק. אדוני היושב-
ראש, אם בכוונתך לעסוק בנושא הרפורמה אגב אורחה, בגלל שצריך לדון בנושא
שהתפוצץ הנוקר במהירות החדשות, הרי איני מציע לך לעשות זאת. אני באתי היום
במיוחד לנושא הרפורמה ואני מציע שהדיון בנושא זה יהיה מקיף.

י. מצא:

מה לגבי ההצעות לסדר?

היו"ר א. שפירא:

בהצעות לסדר בדון לאחר שנסיים את הדיון
בנושא שעל סדר יומנו. נקבעו להיום שני
נושאים לדיון: הרפורמה במס וצו מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה) - הארכת תוקף.
את צו מס הכנסה, תיאומים בשל אינפלציה צריך לאשר ולהאריך תקפו.

פ. גרופר:

אם כך בואו נאשר את הצו.

ד. תיכון:

בנושאים כאלה רציניים צריך לקיים דיון
רציני.

היו"ר א. שפירא:

חבל על הזמן וכדאי להתחיל את הדיון.
אנו צריכים היום לקבל מנציגי האוצר גם
דיווח על מה שקרא באילת בכל הקשר לסחר החפשי.

י. צבן:

אבל לא גומדים את הסעיפים האלה היום, אי-
אפשר לגמור את הדיון בהם היום. בתחיל בדיון
רציני ונקבע שבשעה 12:00 נפסיק את הדיון ונעבור לדון בהצעות לסדר היום.

יש בוועדה זוהלים קבועים לפיהם דנים
בהצעות לסדר של החברים בראשית הישיבה. לפחות תאמר שבשעה 12:00 בדון בהצעות
לסדר היום.

היו"ר א. שפירא:

אני לא חייב להתחייב על שעה. אם הדיון יהיה
ענייני ייתכן שנסיים את הדיון בשעה 11:30
ולמה להתחייב על השעה 12:00? אני מבטיח לך, מבחינתי, שנסיים את הדיון מהר.

ד. תיכון:
אני הגשתי את ההצעה לסדר בנושא הרפורמה
ואני צריך להתחיל. הסכמתי שנדון היום ברפורמה
בתנאי שזה יהיה הסעיף הראשון לדיון.

היו"ר א. שפירא: אפשר לדון בשני הסעיפים ביחד.

ד. תיכון:
לא, אל תקיים את הדיון בשני הסעיפים
יחדיו כי אז הצו לא יאושר לעולם.
אני באתי במיוחד לדיון ברפורמה כי נאמר לי שזה יהיה הנושא הראשון בסדר
היום. מאחר וענין ביצוע הרפורמה הוא לא ענין של ימים - אני מציע שתדחה את
הדיון בנושא זה לעוד שבוע וחצי.

היו"ר א. שפירא:
חבר-הכנסת תיכון מנקש לדחות את הדיון
בנושא הרפורמה וזה מקובל. אז עוברים
לדיון בנושא הראשון:

א. צו מס הכנסה (תיאומים בשל אנפלציה) (הוראת שעה) (הארכת תוקף), התשמ"ז-1986

י. ברון:
הבקשה שלנו היא להמשיך להפעיל את המערכות
הקיימות, באישור ועדת הכספים, ולהאריך את
תוקף צו מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), הקרוי חוק שטיינברג, לשנת המס
1987. יש סיבה אחת מאד עניינית וגם סיבה טכנית אשר הופכת למהותית. הסיבה
העניינית היא שעלינו לזכור שחוק התיאומים בשל אינפלציה הוא במהותו חוק
שנא להגן מצד אחד על ההון המושקע בעסקים, על-מנת שלא יישחק, ומצד שני לא
לתת הגנה לעסקים שלא משתמשים בהון עצמי אלא בהון זר ומגבים על עצמם באמצעות
כל מיני דרכים.

כולנו ביחד המלצנו להגיע לאינפלציה
במוכה והיא עדיין לא במוכה כפי שאנו רוצים, היינו רוצים לרדת לאינפלציה
חד ספרתית. בינתיים קשה לנו מאד להעריך את ההתפתחויות. מכל מקום, יש לנו
את כל התקוות שנמשיך להתקיים באינפלציה במוכה כפי שהיא היום. אבל גם
אינפלציה מעל ל-10%, היינו 15%, 14%, 18% או 12% היא אינפלציה
שבמובנים בינלאומיים דורשת הגנה.

מצוי בפני דו"ח של הוועדה הממלכתית
הקבדית שיצא לא מזמן, באוקטובר 1986, בו הם דורשים שיעשו תיאומים ותיקונים
על-ידי תיקון כל המערכת, מה גם שאינפלציה במוכה, חד-ספרתית, ניתן להוציא
איזה שהן הוראות אד-הוק.

לכן ההצעה שלנו היא להאריך את תוקף הצו
לערו שנה ובקורה שהאינפלציה הנמוכה תתמשך ולא בזדקק שוב לחוק כזה. נמשיך
להפעיל את החוק הזה לשנה נוספת כאשר בד בבד אנו מתכוונים להפיץ תסקיר של חוק
אשר בתנאי אינפלציה במוכה ייתן הגנה על ההון, פחת על ההון וכדומה. הדברים
האלה היו בעבר בסעיף 19 לפקודת מס ההכנסה בצורה לא טובה ולא הפעלנו את אותו
סעיף 19 מאז שנת 1982, זאת אומרת כבר חמש שנים. לאחר שנפיץ את תסקיר החוק
שאנו מציבים, אשר עקרונותיו מופיעים בנספח המצורף לבקשה לאשר את צו מס הכנסה
תיאומים בשל אינפלציה, בחוקק בעזרתכם את החוק. את תסקיר החוק בפיץ
כפי שנהגנו. ואם בשנת 1988 כבר לא יהיה חוק המיסוי, הוראת שעה, הרי במקומו
ייכנס הכלי הזה אשר יענה לצרכים של אינפלציה במוכה.

הנימוק השני שלנו הוא זה: כשהופיעו בפניכם המשלחות שמעתם היטב את הטענות הן של רואי החשבון והן של שלטונות מס ההכנסה לפיהן שינויים תכופים בחקיקה בענייני מיסוי מפריעים בניצוץ, והיינו רוצים לתת להם לפחות להתרגל עוד שנה וכמו שהיה להם 3 שנים חוק המיסוי הקודם יהיה להם במשך שלוש שנים חוק התיאומים בשל אינפלציה. כך גם ייעשה סדר במערכת כוח האדם המצומצמת הקיימת ונוכל במהלך חלק וקל לצאת מהחוק הזה עם אותו תיקון של סעיף 19, אשר החסיקיר שלו יופץ.

לכן הנקשה שלנו היא שוועדת הכספים תאשר את צו מס ההכנסה (תיאומים בשל אינפלציה) (הוראת שעה) לשנה בוספת.

ד. תיכון:
יש לי הצעה לסדר. אני מעלה דעיון. על פני הדברים זה נראה לי בסדר, אבל אתה דן כאן בחוק שתקפו יהיה שנה בוספת ואני רוצה גם שהציבור יראה שעשו צדק אתו. האם אתה לא חושב שבקשה כזאת להארכת תוקף מחייבת גם דיון ציבורי, דהיינו: הזמנת משלחות? יש לי חשש שיגידו: מה עשיתם? לא שמעתם, לא התייעצתם, זה חוק לשנה שלמה. דברי הם במסגרת הצעה לסדר ואני לא מחווה את דעתי.

היו"ר א. שפירא:
אם חבר-הכנסת תיכון לא היה מעלה ענין זה, אני הייתי מעלה את השאלה ואומר לך מדוע. כשהובא לדיון ולאישור חוק התיאומים בשל אינפלציה, הקרוי חוק שטיינברג, היינו מצויים באינפלציה של 700%-800% בשנה. כשהחוק עבר זה היה כבר אחרי ה-1 ביולי, אחרי שהממשלה החליטה על תקנות לשעת חירום ואז אני אמרתי שמצביעים על דבר שהוא בכלל לא רלוונטי יותר. השנה הזאת עברה ואני לא רוצה להתחיל לתת עכשיו דוגמאות שתראנה איזה עוול נגרם למשק כשהביאו חוק שהיה מתאים לתקופה אחרת. בחוק הזה יש הרבה דברים. אני יודע דברים כאדם שיש לו נגיעה בנושא, כמי שעוקב אחרי זה כל השנה וגם ממה שאני שומע מאנשים במשק. לכן אני מבקש שתתייחס לא רק לדברים שאמר חבר-הכנסת תיכון, אלא הייתי אומר יותר: אם אנו עכשיו באשר את החוק אד-הוק - הרי אני מציע לחברים שבמידה ויש דברים שהם ממש תרתי דסתרי נוכל אנו לשנות את הדברים, שאם לא כן יווצר מצב שאנו חותמים על שיק בלנקו בשעה שמדובר היום במצב מסויים במשק, אשר לא היה בעבר. אני יכול בהקשר הזה לומר שכשאדם נריא מרזה החליפה שהוא לובש לא מתאימה לו כקודם.

י. רבינוביץ:
ראשית, אני רוצה לומר שהחליפה הזאת בנוייה לכל רמת אינפלציה, היא אפילו מתאימה לדפלציה. יש שני סעיפים בחוק, סעיף 4 וסעיף 5, בענין תיאום לקוחות ספקים ומלאי, אשר יוצרים הרבה עבודה ואנו נציע שגם בשנת 1986 סעיפים 4 ו-5 לא יחולו.

הוסמכתי על-ידי יושב-ראש ועדת המיסים של לשכת רואי החשבון לומר שעמדתו היא חד-משמעית בעד הארכת תוקף החוק, כי ביטול החוק יגרום לעיות גרוע יותר למשק, זאת אומרת שאם החוק יבוטל לא תהיה הגנה על ההון העצמי וכל מה שהאינפלציה בותבת כהוצאות ריבית יקחר חזרה. ביטול החוק יכול אפילו לגרום לקסטרופה במשק. הוסמכתי על-ידי מר שטראוס מלשכת רואי החשבון לומר את דעתו.

י. ארצי:
אני חושב שאין צורך להביא את החקיקה הזאת לדיון ציבורי ומתוך הקריאה החטופה של המסמך הנבתי שהדבר הזה בא אמנם לטובת גורם אחר, ההון, אבל הוא בא להשאיר בידי שלטונות מס ההכנסה כלים אשר יביאו לעשיית יותר צדק, ימנעו עיוותים, ימנעו חישובים לא ריאליים ויפרידו בין הרווח הריאלי לרווח הלא ריאלי.

לכן הרבה יותר חשוב לנו לדון בעקרונות לגבי העתיד ולעשות הכל לזירוז החקיקה החדשה, כשאני מבין שחבר-הכנסת תיכון דוחף את העניין הזה. אני מציע שלא בסתבך. יש בזה אלמנט אחד פסיכולוגי, יש בזה מידה של אי-אימוץ לגבי שבירת האינפלציה. אמנם אנו נמצאים השנה במצב ביניים ואומרים שכל מה שהיה טוב לימי האינפלציה טוב עכשיו, אבל האינפלציה היא לא כל-כך גבוהה. אותי מטריד סעיף אחד שיופעל אם יבוטל החוק הזה. יש לי ספקות אם הסעיף הזה הוא טוב.

זה לא מוצע עכשיו.

י. ברון:

במקרה זה אני חושב שהחוק הזה הוא דבר בעתו ולא צריך שום דיון ציבורי.

י. ארצי:

ס. אלחנני: יש לי שאלת הבהרה. יכולים להיות שני מצבים: אם תהיה אינפלציה ברור שצריך את החוק; אם לא תהיה אינפלציה ולא היו מתקיימים את החוק הזה - היו חוזרים לפקודת מס ההכנסה ולקיום סעיף 19 הנומינלי. צריך להבהיר לאזרחים מה יותר טוב - להאריך את תוקף החוק הזה או לחזור לפקודה הקיימת.

על פניו של עניין בראה לי שצריך להאריך את תוקף החוק והעמדה של לשכת רואי החשבון

י. צנן:

מחזקת את העניין. יחד עם זאת, השאלה שעוררה הגב' אלחנני ושאלות אחרות מחייבות שיחיה לנו חומר לרואי לגבי ההשלכות האפשריות של הארכת התוקף הזאת. ואני לא חושב שמישהו חושב שיש למישהו כוונה להניא את האינפלציה בשנת 1987 לאפס. היה ויכוח בין צמרת האוצר לבנק ישראל בנושא תחזית האינפלציה הרצויה שהיתה חזויה לשנה זו. התקציב היה בנוי על אינפלציה של 20% והסכמי השכר - על 15%. היה חשש שאם תהיה אינפלציה קטנה זה הדבר יחייב התמודדות עם נושא השכר ואפילו עריכת התאמות בתקציב ובגלל זה אמרו באוצר: שיהיה 20% אינפלציה וגמרנו, כשבנק ישראל היתה הערכה לבסות להגיע ל-6%-7%-8% אינפלציה.

לגבי השנה הנאה אפשר לדבר על שלוש אפשרויות בקשר לגובה האינפלציה: 7%-8% - הערכה ראשונה, 20% - הערכה שניה ו-40%-50% הערכה שלישית. נאמר כאן שהחוק מתאים לכל אינפלציה, היינו הוא במתח כבד ססרץ', אבל צולק חבר הכנסת שפירא באמרו שאם החליפה גדולה מדי או קטנה מדי היא לא מובנת יפה, מה גם שכאשר המידה היא קטנה מדי החליפה יכולה להיקרע. אני רוצה לדעת אם יש השלכות מסויימות שפועלות לפחות לא באופן פרופורציוני סביר כשאתה בעניין שלוש האפשרויות הללו? אז גם צריך להתייחס להשלכות שתהיינה בגין הסעיפים שביטלתם, מה ההשלכות שלהם במסגרת שלושת האפשרויות הללו.

במצב הנוכחי אם לא מאריכים את תוקף החוק הרי מבחינת מיסוי מצב המשק יהיה גרוע יותר

י. ברון:

מאשר לו היו מאריכים את תוקף החוק. מדוע? - בפקודת מס ההכנסה קיים סעיף 19 שאני קורא לו סעיף אומלל.

איזה סעיף 19? הוא תוקן מספר פעמים.

ד. תיכון:

הוא קיים עד היום והוא לא הופעל משנת 1982. מכל מקום, מה מהותו של הסעיף? - הוא שולל

י. ברון:

הוצאות ריבית בגובה האינפלציה בקשר להכנסה מזכסים מכל מיני סוגים והוא לא נותן את ההגנה למי שבא ומשתמש בהון העצמי שלו. זה סעיף טוב לרשעים ולא לצדיקים.

אנו צריכים להביא בפרד חוק אשר יחליף את אותו סעיף 19 ובמקומו יבוא פרק שמצד אחד ישלול את הוצאות הריבית אבל במקביל ייתן פחת משוערך ופחת נומינלי, ובמקביל יתן גם הגחה ממס בגבולות מסויימים באינפלציה נמוכה. הכוונה היא לאזן את הדברים לגבי אלה שמממנים בהון העצמי וליישר את הקו בצד השני. בנושא הזה הכוונה היא לעשות צדק.

מיד לאחר תום תוקף החוק הזה שמונא היום לפניכם לאישור, וכאשר מדובר על החלפת סעיף 19, בצטרך לשמוע משלחות, נשמע מה דעתכם והניסוח יהיה כזה שכל עוד קיים חוק הוראת השעה הפרק הזה יהיה בהמתנה וכשלא תהיה יותר הוראת שעה הפרק הזה ייכנס לתוקף.

י. רבינוביץ:
לחבר הכנסת צבן אני רוצה לומר שהחוק הזה תואם כל רמת אינפלציה. יש שני סעיפים שהם די מסובכים לביצוע ואלה הם הסעיפים 4 ו-5 והם צודקים לכל רמת אינפלציה. אנו שוקלים שיקול של תועלת ואומרים שבאחוזי אינפלציה במוכה הסעיפים הללו לא יתקיימו.

י. צבן: מה זה במוכה?

י. רבינוביץ: גם 20%.

י. צבן: האם אתה רואה אפשרות לתיקון סעיפים?

י. רבינוביץ: אין צורך. חבר-הכנסת תיכון לא שמע את תשובתי בענין לשכת רואי החשבון ואני חוזר ואומר שמר ישראל שטראוס מלשכת רואי החשבון הסמיך אותי לומר שעמדתו היא חד-משמעית להאריך את תוקף החוק.

ד. תיכון: יש עוד גופים.

היו"ר א. שפירא: פורסם בעתונות שהאוצר מביא לאישור הוועדה את ענין הארכת תוקף החוק ואני מתאר לעצמי שכל המשק קרא על כך.

ד. תיכון: המדינה הזאת סוערת מדי רגע והנושאים האלה שהם החשובים ביותר לא מעביינים איש ואף לא זוכים לכותרות. יכול להיות שאף אחד לא יבקש להופיע בפני הוועדה ואז היה צדק לגבי כולם. אבל אין לאשר את הארכת התוקף מבלי שהענין הזה צבדק. אדוני היושב-ראש, לי אפילו לא איכפת שתערוך סיבוב טלפונים. לכן אני מציע שהצדק גם ייראה כדי שאיש לא יוכל לבוא ולומר: תראו מה הם עשו שם.

ח. רמון: בשנה שעברה כשהחוק הובא לאישור, הם אמרו מראש שזה יהיה יותר משנה והם העירו כל מיני הערות שקשורות בהוראות המעבר. אני מציע לשלטונות המס לא להאיץ בנו ולתת לנו להיות שלמים בענין הזה. מר קרשנר יערוך סיבוב טלפונים ומי שירצה להופיע בפנינו - יבוא, ומי שלא - לא.

ס. אלחנני: אני מציעה לשלוח מכתבים לכל הגורמים שפנו אלינו בשנה שעברה.

ח. רמון: מכתבים זה דבר מסובך יותר שגוזל יותר זמן.

היו"ר א. שפירא:

אני מציע שמר קרשנר יערוך עתה את סיבוב
הטלפונים, בינתיים בדרך בענין אילת

ואם מר קרשנר יודיע לי שאין לאף אחד מה להעיר - בצביע מיד על הארכת התוקף
של הצו.

ב. אילת - איזור סחר חפשי

י. ברון:

בוועדת המעקב הציבורית, בראשותו של מר
פלומין, קויים דיון ימים ספורים לפני
שמלאה שנה אחת להפעלת חוק איזור הסחר החפשי של אילת. הוועדה הציבורית
העבירה את המלצותיה לוועדת המנכ"לים הבינמשרדית, שיש לי הכבוד לעמוד בראשה,
וגם הוועדה הזאת קיימה דיון בנושא. אני מנקש לדווח לגבי מה שהיה עד עכשיו
ולגבי הממשך.

בדיקה בשטח שנערכה על-ידי שלטונות המכס,
על-ידינו, על-ידי העיריה, על-ידי משרד המסחר והתעשייה ועל-ידי משרד התיירות,
מצביעה על שני דברים: דבר אחד, שהוא חיובי ביותר, אילת התעוררה לחיים כעבור
תקופה ארוכה של בעיות וכעבור תקופה של הגירה שלילית. היום מתברר שאין כמעט
אפשרות להשיג דירות באילת, אין להשיג חנויות, משרדים ויש צורך בבניה.
יש כבר בקשה של חברת מבני תעשייה להקים מבני תעשייה. יש בקשה של חברות השיכון
לכת לבניית דירות. לפי הסטטיסטיקה של ראש העיר - ואני מוסר זאת בשמו -
יש כעת הגירה חיובית לעיר של 4% במשך השנה הזאת. התיירות מילאה את אילת
בצורה יוצאת מן הכלל, אבל אנו לא מסוגלים לחוות דעה האם זה אך ורק בגלל החוק, או
האם זה בחלקו הגדול או הקטן בגלל החוק. היו 100 אלף תיירי חוץ ותיירות פנים
משלימה. אין לנו מדד לבדוק מה היה קורה מבחינת התיירות לפני החוק. יכול להיות
שלפני החוק התיירות היתה באותם מימדים. על כל פנים יש הרגשה מצויינת שאילת
מתפתחת.

הדברים שטרם התפתחו באילת הם בכיוון של

תעשייה ומלאכה. מלאכה התפתחה במקצת, התעשייה - פחות. הוקמו 400 פירמות בשטח
המסחר אך לא בתעשייה.

האם יש חשש למקלטי מס?

ד. תיכון:

י. ברון:

ישנה הנחה כוללת בוספת של 10% ממס הכנסה
ההנחה של 10% היא
מהכנסה גבוהה של יחיד, ולא מדובר על חברות, כשגם מי שמרוויח 5,000 שקל בהנה
מכך. לגבי אלה שאינם תושבי העיר ההנחה של 10% היא לא מספיק רצינית ומפתה לעשות
את המרחק הגדול על מנת לזכות בהנחה, מה גם שיש מבחן קבוע לקבלת ההנחה והמבחן
הוא שהאיש חייב להיות תושב המקום והוא חייב להתפרנס אך ורק מעיסוקו בעיר אילת.

כשדיברתי על התעשייה - אחת הסיבות לכך שהיא
לא התפתחה בוגעת לאיזור התעשייה עצמו שהוא מלא, הוא קטן. החוק של הזמלים החפשיים
לא הצליח עד כה באף מקום בארץ, לא בחיפה ולא באילת ויש לכך סיבות סובייקטיביות.
יש טענה שעלויות הפיתוח גבוהות והאגרות שהרשות גובה גבוהות? טענה של מיקום. יש
גם אי-רצון לתת אישורים באיזור הזמל החפשי כי הוא נמצא בתוך איזור התעשייה.
אמנם איזור התעשייה נמצא בדרך לים, יש זמל באיזור, יש מלוונות ולהוסיף על זה
תעשייה זה כבר הרבה והמקום הוא לא טוב. לכן כללנו בחוק איזור הסחר החפשי
את סעיף 18(ג) שקובע שיותר לשר האוצר, לשר התעשייה והמסחר, באישור ועדת הכספים,
לקבוע גם מקום אחר שבו יחולו אותן הטבות מיסוי שחלות באיזור הזמל החפשי.
יש לנו המלצה של שר המסחר והתעשייה להגדיר איזור מסויים המצוי לפני הכניסה לאילת
כאיזור שהוא נמצא בזמל אילת. בחנו את האפשרות הזאת, בכפוף לכל אותם כללים
ומגבלות שחלים על איזור הזמל החפשי, ובקרום נביא את התקנה הזאת, כי יש כבר
5 בקשות של מרכז ההשקעות להקים שם מפעלים והם יכולים להיות מפעלים במתכונת

של איזור במל חפשי, היינו: הכל הולך ליצוא בלבד.

הדבר השני שהתפתח היה בנושא המחירים. עכבתי אחר הנושא הזה בדאגה רבה וניהלתי כל מיני בסיונות של משא ומתן בין אם עם התאחדות המלונות באשר למחירי המזון (באכסטרה), מחירי קפה, בירה, ובנושא של מחירים בכלל בחבריות ובמקומות בהם ניתנים שירותים. ביסינו כל פעם בדרך של משא ומתן לרסן את המחירים. פה ושם היו פריצות של מחירים כשהיתה כמעט חזרה לרמת המחירים שהיתה לפני קבלת החוק, למרות ההקלות שניתנו. כשראיתי שכל הבסיונות לריסום המחירים בדרך של משא ומתן לא הועילו - הוצאתי בחודש ספטמבר מכתב לראש העיר ולמנכ"ל משרד התעשייה והמסחר ובו התריתי שאם לא יהיה קץ לפריצות המחירים האלה אנהג לפי הסמכויות שהוענקו לוועדת המנכ"לים על-ידי הממשלה לפיהן אם יתברר תוך שנה שיש חריקות מותר לבו אפילו לבקש ביטול החוק. התריתי ויש היום ירידה וחזרה למחירים סבירים. הוצאו גם צווים לפיקוח. אם כן התנהל משא ומתן אינטנסיבי בנושא זה ולמרות החגים המחירים חזרו לרמה הנכונה. אשר למחירים נבתי המלון מתנהל משא ומתן עם התאחדות המלונות וזה לא במסגרת הסמכות שלנו.

אין לנו שום בעיות של מיסוי. אין בעיות של הברחות. חששנו שחוק איזור סחר חפשי יהווה תמריץ להברחת מוצרים מאילת צפונה אך התברר שחששנו היה לשווא, כי איש לא נוסע לשם במיוחד בגלל ההפרש הזה של ה-13%. מצאנו דבר הפוך. היינו צריכים לקחת את 30 העובדים ולהעבירם למסוף הכנסה לאילת ולא למסוף היציאה ממנה כי היו מבריחים לאילת חשבוניות. לדוגמא מישהו הביא סחורה של 500 עטים ומבקש חשבונית ל-100 עטים, כדי להשתמש ממס ערך מתשלום מס ערך מוסף. היה מקרה של משאית שהיתה עמוסה בסחורה ולא עברה את המסוף בו נעשית החתימה כדי לקבל את השחרור ממס ערך מוסף והפקחים מיד גילו זאת. אז ראינו שיש סוחרים שמוכנים לוותר על החתימה שבאמצעותה מתקבל הפטור ממע"מ, כדי לא להיות רשומים בספרים. התאמנו עצמנו לענין הזה.

י. צבן: זו הזדמנות יוצאת מהכלל לעלות על מעלימי מס.

י. ברון: אשר לשאלה כיצד פוצתה רשות שדות התעופה בגין הפטור מאגרות הקשורות בטיסות בינלאומיות - לא ניתן שום פיצוי, פשוט מאד האגרות בוטלו. היה איזה מס עקיף שאנו עכשיו מטפלים בו. יש שתי חזויות פטורות ממכס בשני בתי מלון: נבפטון ובסובסטה. בתוך שדה התעופה אין מקום לחנות וראינו שהטילו אגרה גבוהה מאד על הסחורות הזמכרות במקום על-ידי רשות שדות התעופה. אנו בדעה שצריך להוריד את האגרה בצורה משמעותית. פניתי למנכ"ל רשות שדות התעופה וביקשתי להפחית את האגרה בצורה רצינית. יחד עם זאת פניתי לחברת "לים" להפחית את האגרה. טרם קיבלתי תשובות לפנייתי.

היו"ר. א. שפירא: נפסיק לרגע את הדיון בנושא ובחזור אליו לאחר ההצבעה בענין צו מס ההכנסה תיאומים בשל אינפלציה.

ג. צו מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה) (הוראת שעה) (הארכת תוקף) - הצבעה

מר קרשנר ערך סיבוב טלפונים וקיבלתי ממנו הודעה שאין התנגדות להארכת תוקף הצו. מי בעד? מי בגד?

ה צ ב ע ה

בעד - רוב
נגד - אין

צו מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה) (הוראת שעה) (הארכת תוקף) התשמ"ז-1986, בתקבל

היו"ר א. שפירא:

אנו ממשיכים בדיון בנושא אילת.

י. ברון:

שאלה בוספת שנשאלה במסמך שהוכן על-ידי הגב' אלחנני, היתה מהו הפסד ההכנסות בפועל בגין החוק. החישוב שלנו אז היה כי האומדן להפסד ההכנסות ממסים יהיה 6 מליון דולר. לא היה לנו חשבון מה היה ההפסד בפועל לעומת מה שהיה ב-5-1984, אבל אנו יודעים שקיימות שתי תופעות: הואיל והמחזור של העסקים גדול יותר נוצר הרושם שכאילו ההפסד במס ערך מוסף גדול יותר, אבל זו הטעייה ובעצם מדברים פה על הפסד של כסף שממילא לא היה לנו. המחזור הגדול יותר מובלט בגלל המע"מ.

לעומת זאת במס הכנסה ההפסד הוא מזערי כי מאז ועד היום במסגרת אותה רפורמה, שאבי קורא לה רפורמת התיאום המואץ של מדרגות המס. למעשה ממילא ציבור ברחב יצא ממכלול משלמי המס. המס בעשה הרבה יותר צמח וזה אמור לגבי כל האוכלוסייה. במדינת ישראל כולה בטל המס הממוצע ירד מ-35% ל-25%. זה דבר שחל כמוהו גם על אילת. כך שההפסד של שלטונות המס כתוצאה מהזיכוי של ה-10% לתושבי אילת ירד אף הוא.

אנו מעריכים שההפסד בפועל של המיסים

הוא הרבה יותר במוך ממה שצפינו אז.

אשר לחבל איילות - יש לנו שתי בעיות, אבי ער להן ואבי מנדיל בנייהן כל הזמן. אחת מצוייה בטיפול והשניה עוד לא. בעיה אחת שתבוא על פתרונה, גם במסגרת המלצות הוועדה, בוגעת לכמה עובדים, לא רבים, אשר מתגוררים באילת ועובדים באיזור אך מחוץ לגבולות אילת. הם עובדים בגבולות איילות ומקבלים 7% הנחה ממס ולא 10%. זה עוול. לפני ארבעה חודשים נפגשתי עם נציגות ועד מסויים, נחתי להם הנטחה שהנושא יטופל ואני מקווה ששר האוצר יאפשר לי להביא בפניכם תיקון שיחיל את מלוא הפטור גם על עובדים אלה המתגוררים באילת. מדובר בעובדים שעובדים לדוגמא בתמנע או עפרונה ואין זה מוצדק להפלותם מיתר העובדים באילת. אני בדעה שגם הם צריכים לקבל את הזיכוי של 10%, ללא תקרה, כמו יתר האזרחים באילת.

ע. סולודר:

השנוע דיברנו על הנושא הזה בהקשר למקום אחר, כשאדם חי באיזור מסויים

בו תושבי האיזור זכאים להנחה של 10% והוא לא בהנה מזה.

י. ברון:

התקנות המדברות על הנחות ממס בגובה 5%, 7% ו-10% קיימות כבר שנים רבות ולטעמי יותר מדי שנים באיזורים מסויימים והתקנות האלה לא קובעות שחייבים לעבוד במקום כדי לקבל את ההנחה, אלא הן רק מחייבות את המגורים במקום. אם אדם הוא תושב איזור פיתוח או איזור ספר והוא עובד בחיפה - הוא יקבל את ההנחה. החוק שקבע כי ההכנסה חייבת לנבוע ממקום המגורים היה החוק לגבי אילת. הבאנו לכם לאישור תקנה לגבי מצפה רמון שגם לגבינו דובר על מקום המגורים, לפיה ההנחה תינתן גם לתושבי המקום שאינם עובדים במקום. יש הצעה להרחיב את הגבול לקוטר של 25 קילומטר כי הגענו למסקנה שחלק ניכר מתושבי מצפה רמון עובדים מסניב למצפה רמון. הפחד שלנו מפני תחבולות הכתיב את הצורך בענין מקום המגורים. באילת ישנו החריג הזה של אותם מספר עשרות עובדים שמתגוררים באילת ועובדים בקרבתה.

הנושא השני, שלי אישית מפריע מאד הוא

שביטול המע"מ בתחנות הדלק באילת לא חל על תחנות דלק מחוץ לאילת. בד בבד עם זה שישבנו פה באתי לאוצר ואמרתי לו שאם נבטל את המע"מ לגבי יטבתה לא יהיה כדאי לקנות דלק בעין. יחב ואם נבטלו לגבי עין יהב לא יהיה כדאי לקנותו בחצנה. הרי כל 20 קילומטרים יש תחנת דלק ואין גבול לדבר. היו שתי דעות במשרד האוצר:

היתה דעה קיצונית אחת באגף התקציבים שאין לפטור ממע"מ את הדלק באילח ובכך לא ייגרם כל עוול לאף אחד. אני באתי לדעה שצריך לקבוע דירוג ולתת מן סבסוד תקציבי שיאפשר הבחנה. היום מחיר הדלק באילת הופחת ב-13% בגלל הפטור ממע"מ. אמרתי אז שניטבתה יהיה פטור של 9%, בעין יהב של 5% ובחצנה של 2.5% והואיל והפער בין מקום למקום יהיה קטן הרי כל התמריץ שלא לעצור בתחנות אלה יפול. הצעתי לבצע זאת כבסיון לתקופה של שלושה חודשים. הרי בנושא הדלק אנו יכולים לדעת בדיוק, על הליטר, כמה נמכר בכל תחנה. אז בא אלי ראש המועצה האיזורית, מר טושינסקי, ואמר: אם אתה מעביר זאת - תחנות הדלק תספוגנה שליט מההבחה, חברות האספקה תספוגנה שליט והאוצר יספוג שליט. קיבלתי אפילו מסכמה של שר האוצר דאז, מר מודעי, לעבין. אבל כשהלכתי לבצע זאת, חברות הדלק גמגמו ופתאום בא מר טושינסקי ואמר: כל הרווח לא שווה הרבה כי הפער במחיר הבגזין הוא צמוד והוא אמר עוד: תנו לנו את ה-9% כסבסוד. עשינו חשבון שמדובר בסכום קטן מאד של כמה עשרות אלפי שקלים. ההצעה הזאת לא צווקבלה באוצר.

המצב היום הוא כזה שמכירת הדלק ביטבתה ירדה בכ-40% ממה שהיתה לפני הפעלת החוק. זאת אומרת ש-60% עדיין קונים, כי הפער במחיר הוא לא כה גדול.

ע. סולודר:
העבין הוא שניטבתה יש גם שירותי תיירות שנפגעים מכך שאין עצירה של מכוניות

לצורך מילוי דלק.

היו"ר א. שפירא:
ההחלטה היום באוצר היא לא לשנות את המצב הקיים היום.

ע. סולודר: - לא לשנות.

י. ברון:
על אף שכ-40% מכמות הדלק לא נמכרה ההפסד הוא לא כל כך גדול כי ממילא מחיר הדלק צמוד. אם, לדוגמא, הם מכרו קודם 40 אלף ליטר והיום הם מוכרים 20 אלף ליטר ההפסד הוא לא כה גדול.

ההמלצות החשובות שהוועדה ממליצה הן קודם כל בנושא הקמת איזור תעשייה. את ההמלצה בעבין מתן הזיכוי ממס של 10% לגבי עובדים שמתגוררים באילת ועובדים בסביבתה - נבצע.

ישנה המלצה לפתוח חנויות פטורות ממכס לא רק בתוך הנמל ובמלונות 4 ו-5 כוכבים אלא גם במרכזי מסחר. לצורך זה מיניתי ועדת משנה ועד סוף חודש ינואר היא תגיש המלצותיה בנושא.

היתה המלצה מעבייבת להמליץ בפני הממשלה לפתוח קאזינו באילה. ההמלצה דיברה על כך שייפתח קאזינו שישרת אך ורק בעלי דרכונים זרים. אני לא רציתי לקיים על כך דיון. ערכתי הצבעה. אני התנגדתי להמלצה זו ופסקתי שהנושא איננו בסמכות ועדת המזכ"לים.

י. דבינו:
שמחתי לשמוע שאילת מתפתחת ואני מברך על כך. בעת הדיון על החוק באמר לנו שההפסד הצפוי בגין אי גביית מע"מ הוא בגובה 6 מליון דולר והיום לא שמענו אם בגרם הפסק כזה או אחר של 8 מליון דולר או 6 מליון דולר.

אני מבקש לדעת כמה אנשים אתם מעסיקים בשנת? והאם יש לכם היתר לכך בהתאם לחוק?

ע. סולודר:

אני רוצה לשאול מספר שאלות ולבקש בקשה.
מהדיווח של מר ברוך היום התרשמתי, וגם

כך במסר לי מאנשי אילות עצמם, שהבעיות שהם חששו מפניהן לא מצאו פתרון
וממה שהם חששו הוא אשר קרה.

חשבתי אז וכך אני חושבת גם היום שיש לדרוש
בנושא מחדש. איזור אילות היה איזור שהיה מקשה אחת מאילת והדוגמא הבולטת לכך
היא שאנשי אילת עובדים באיזור. לכן בדמה לי שדווקא עכשיו, לאחר נסיון של שנה
אשר הביא ברכה לאילת, לא צריכים אנשי האיזור להיות מקופחים. בסך הכל אנו
רוצים שהאיזור הזה יתפתח. לגבי איזור אילות - הראיה והוא אשר יגורנו מפניו
הוא אשר ארע. זה היה איזור שהיה קשור כל השנים באילת. לכן קודם כל אני מבקשת
שנשמע את הטיעונים של אנשי האיזור.

אני מבקשת לדעת האם החוק הזה ממשיך לחול

אוטומטית גם להבא או שנדרש אישור נוסף?

הוא ממשיך לחול אוטומטית גם להבא.

י. ברוך:

היות וחלפה שנה מאז חוקק החוק ומאז לא
קיימנו דיון בנושא, אני מבקשת שתינתן

לנציגי חבל אילות האפשרות להציג את הבעיות שלהם. אני מבקשת שזה ייעשה
בהקדם האפשרי.

ע. סולודר:

אני מצטרף לבקשה של חברת הכנסת סולודר
לגבי ישובי חבל אילות והערבה. מוכרחים

למצוא פתרון לעניין כי לא יכול להיות שבאמצעות חוק אחד נגרום לשגשוג
של מקום אחד ולהרס מקום אחר אשר חשוב למדינת ישראל באותה מידה. מה גם
שהתנאים באותו איזור הם לא מהמשופרים.

ח. רמון:

אני מבקש לדעת האם אנשי אילות הוזמנו

לדיון היום?

נציג העירייה ביקש להופיע בפני הוועדה
בשעה 11:30 אך הוא טרם הגיע.

א. קרשנר:

אני מקווה שעוד יגיע לכאן היום נציג העיר
אילת ואז נשמע גם ממנו איך הם רואים את

ח. רמון:

הנושא מנקודת מבטם.

לענין עצמו - הרבה חששות ליוז את נושא

איזור הסחר החפשי, בעיקר מנקודת המבט של שלטונות המס. אם נערוך היום חשבון
כולל אני משוכנע שגם שלטונות המס יודו שלא רק שלא היה אובדן הכנסה אלא
היתה תוספת הכנסה.

מה שצריך וניתן ללמוד מהענין הוא שצריך

לצאת מן השגרה בכל הקשור לגביית מס. לא תמיד מה שנראה ברגע הראשון כדבר
שמוריד הכנסות מהממשלה הוא אכן כזה ולעתים בחשבון כולל פטור ממס מוסיף
הכנסה לממשלה ואין דוגמא טובה יותר מאילת לענין הזה, לדעתי לפחות.

לענין עצמו - הלכתם ואמצתם את איזור

הסחר החפשי בנוסחה המצומצמת שלו. היתה ועדת פלומין. אני חושב שהיום לאחר

הנסיון המוצלח מותר לכם להעז ולרחיב את היריעה וללכת לוורסיה הרחבה של פלומין.

אני נגד קאזינו במדינת ישראל ונגד זה שאזרחי ישראל יהיו חלק מקאזינו. יחד עם זאת, אני חושב שאילת היא עיר מיוחדת, עיר תיירות כמעט בינלאומית ואנו לא צריכים להיות המחנכים של התיירים הבאים לאילת. אם קאזינו, שרק תיירים זרים יוכלו להשתמש בו, יסייע לעיר ויכניס הכנסות למדינות - הרי אני חושב שרצוי לבנות את הקאזינו באילת במגבלות האלה. העיר הזאת בנויה על תיירות ועד כמה שהיא פורחת היום הפוטנציאל שלה הוא בשמיים. יש מעט מאד ערים בעולם עם נתונים כל כך טובים לפיתוח תיירות.

ע. סולודר: מה עם שדה התעופה?

י. ברון: הנושא הזה בביצוע.

ח. רמון: קאזינו הוא לא דבר שגרתי, הוא כרוך בשאלות הנוגעות למטבע חוץ וכדומה ואני הייתי מציע לך, אדוני הממונה, לא לפסול באופן שגרתי על הסף את ההצעה הזאת.

י. ברון: לא פסלתי, רק אמרתי שהנושא איננו בסמכות ועדת המנכ"לים.

היו"ר א. שפירא: לא פעם היו דיננים בשאלה למה לא עושים בארץ משהו כמו ואדוז, רק לאנשים מחוץ לארץ ולמה זה צריך להיות רק בליכטנשטיין. אמרו לי לא פעם: האם רוצים שמדינת ישראל תראה בעולם כמו ואדוז?

ח. רמון: אני מדבר על אילת.

היו"ר א. שפירא: אילת היא שלנו. אילת שייכת לנו.

ח. רמון: תושבי אילת לא רואים עצמים כחלק ממדינת ישראל אלא כתושבי עיר בינלאומית...

היו"ר א. שפירא: לגבי צרפת יש חוק הקובע שתושבים בעלי אזרחות שווייצרית לא יכולים להיכנס לקאזינו. מדוע? - כי השווייצרים רואים להראות בעולם כאנשים הגונים.

לכן אני אומר שמשחק הקוביה הזה, הגזל הזה, יהיה חילול שם שמים וחילול העם היהודי.

ג. שפט: יש לי שתי הערות קצרות. ראשית, אני חושב שהחוק הוכיח את עצמו. צריך לבדוק מה ניתן לעשות לחלק ההתיישבותי שבאיזור הזה ולפתח זאת אולי יותר ממה שפיתחו זאת עד עכשיו.

לגבי הקאזינו - אף אני מתנגד לכך. אני רוצה להביא דוגמא והייתי לא בקאזינו אחד או שניים ברחבי העולם כי עסקתי ביצור עם קונים טובים, אך מעולם לא שיחקתי על דולר אחד. המקום הכי מעניין היה באיסטנבול; כאשר קניתי עורות אצל סוחר עורות הם הלכו לקאזינו וביקשו שאתלוה אליהם. מתברר שהם לקחו 20 חברה תורכים והכניסו אותם לקאזינו בעזרת הפספורט שלי, כי לתושבי תורכיה אסור לשחק בקאזינו.

אני אומר שלאילת לא יתווספו תיירים בגלל שיהיה בה קאזינו. צדק חבר-הכנסת רמון באמרו שאילת היא עיר מיוחדת ולאילת לא יבואו בגלל קאזינו אלא בגלל דברים אחרים, מיוחדים שמצויים בה. יש בעולם מקומות שיבואו אליהם רק בגלל קאזינו, אך לאילת לא יבואו בגלל קאזינו. לכן לא צריך לפתוח באילת קאזינו.

י. צנן: אני רוצה לומר, לגופו של דבר, שראשית, חבל שהדיון הזה מתקיים היום בלי נציגים של העיר אילת; ושנית - אני מצטרף להצעה של חברת הכנסת סולודר לזמן לכאן את נציגי חבל איילות כדי לשמוע ולקבל כאן החלטות עם כל הגורמים הנוגעים בדבר. אני מציע, אם יש לכם סיכום בכתב של הנתונים, להעביר אלינו סיכום זה. יש לך ודאי הערכת מצב מה זה נתן ואני מבקש סיכום בכתב כי אני חושש שאנו מדברים ואין סימוכין. אני מעריך שהסיכום הוא בסך הכל חיובי אבל כדאי שבעוד שנה, כאשר נבדוק שוב את הנושא, נוכל להשוות נתונים ולא להסתמך על הזכרון ועל דיבורים שנאמרו.

בענין הקאזינו אני מצטרף לדעת חבר הכנסת שפט. לחבר הכנסת רמון אני רוצה לומר שהאבחנה הזאת בין תיירים זרים לבין תושבי המדינה לא תעזור ולא בעמוד אחר-כך בלחץ הציבורי של תושבי אילת.

י. ברוך: ביגוסלביה, לדוגמא, יש היתר כניסה לקאזינו רק לאזרחים בעלי דרכון זר.

ח. רמון: הקאזינו יכול להיות מנוהל על-ידי הממשלה והכספים ייעודו לחינוך, לספורט.

י. צנן: אנו לא יגוסלביה ולא שווייץ. היום יש במדינת ישראל מספר עצום של אזרחים שהמזון הרוחני שלהם הוא הטינופת הכי גדולה שאפשר להעלותה על הדעת מבחינה תרבותית. וזה הולך ומתפשט. יש צורך בטלוויזיה שתהיה מסוגלת בין השאר להתחרות עם כל הזבל הזה. לכן אל תחיו באשליות, אם יהיה קאזינו לתיירים אחר-כך יהיה לחץ להרחיב את המעגל ואז יהיו לכם שיקולים אלקטורליים מדוע להצביע בעד קאזינו.

י. ארצי: אני אישית רגלי לא דרכה בקאזינו. כשהייתי בנודפסט התארחתי במלון הילטון המיועד כולו לתיירים. יש במלון קאזינו לתיירים והחלטתי לא להיכנס. שיערתי לעצמי שאם יהיה שם ישראלי הוא כבר ידאג להוציא לי שם טוב שהייתי בקאזינו וטוב עשיתי כי היתה שם קבוצה של הפועל. כמוכן שאם חשבת להיכנס הרי לא היה זה כדי לשחק במשחקי הקאזינו. אני מקדים בסיפור הזה כדי להבדיל בין עמדה אישית לעמדה תיירותית. במסגרת התיירות האביזר הזה הוא חשוב למשיכת תיירים. היחה בזמנו הצעה לבנות מתקן כזה בים או לשכור אניה כאשר השימוש בקאזינו ייועד לתיירים בלבד. אני לא חושב שאנשים באים רק בגלל קאזינו אך הוא חלק מתכנית הבידור לתיירים. אנו חייבים לעשות זאת ולא למען האנשים שלנו אלא למען התפתחות התיירות באילת. עובדה היא שהמוצר הזה חדר אפילו לעולם הקומוניסטי וזו ההוכחה הנחרצת לכך שהם לא יכולים להשלים את השילוח התיירותי ללא קאזינו.

לכן צריך לעשות זאת. כמוכן שצריך להטיל על הנושא פיקוח חמור מאד ואפשר להטיל פיקוח. בסופו של דבר זה יבוא, לא נוכל לעמוד בפני זה ואנחנו חייבים לראות בזה לא יותר מאשר עוד שירות אחד לתיירים. אני מתייחס לנושא בגישה עסקית. אין פה ענין מוסרי. עברנו בתחום העסקי הרבה מאד גבולות שהם מעבר למוסר ואני יכול להביא דוגמאות.

אני מציע שנזמין לדיון בנושא זה את כל גורמי התיירות כדי לשמוע דעתם בגורן. אם אשתכנע שלדבר הזה אין ערך רב ומשקל מיוחד בתיירות - אהיה בעד המשך הסטטוס קוו, אבל אם זה חשוב בהתמודדות שיש לנו בתחום התיירותי - אתמוך בכך, ואני רוצה שנעשה הכל כדי שהדבר הזה יהיה כמו שצריך להיות ולא בשביל האוכלוסיה שלנו. אזרחים שלנו הרוצים לשחק בקאזינו בוסעים לקפריסין, או לחוץ לארץ.

היו"ר א. שפירא:

ראשית, אדוני הממונה, כאשר הבאתם לכאן את חוק איזור סחר חפשי, והיה כאן גם נציג המכס, מאד חששנו מכך שעל ידי זה שרוצים להחיות את העיר במתן ההקלות האם לא יביא הדבר לחילול שבת באילת, כשהכל פתוח ויהיו קניות. אני חושב שדברי מר ברכת בנושא זה מצויים בפרוטוקול של הוועדה ולפי דבריו באמר שזה לא יקרה וכי המכס הוא בדרך כלל גוף ממשלתי ששומר על שבת. לאחרונה קיבלתי מכתבים מאנשים באילת שהמצב לא כך.

חבר-הכנסת דצינו, האם אתה התכוונת

בשאלתך למה שקרה לפני כמה ימים?

כן ולמה שקרה גם לפני כן. עובדי עיריית אילת עובדים בשבת כל היום.

ד. דצינו:

הזמנתי את ראש עיריית אילת והוא יהיה כאן בשבוע הבא. אינכם יכולים להיות אחראים על הנעשה בעיריית אילת, אך על המכס - כן.

היו"ר א. שפירא:

דבר שני - אני לא מאמין שרפורמה במס תיעשה אי פעם, אך אני רוצה לשאלך דבר אחד. אולי כדאי לערוך פעם בסיון בעיר כמו אילת ולקבוע שמי שנאמת גר בעיר אילת ועובד בה המס הגבוה ביותר יהיה לגביו 30%, כמו שעכשיו עושים האמריקנים. אם יעברו יהודים להתגורר באילת בעקבות כך - אדרבא, זה שווה, מדינת ישראל לא תפשוט כתוצאה מכך את הרגל. זאת כמובן בתנאי שהאנשים יגורו באילת, יקיימו מפעלים באילת ואתם תתנו את הבונוס המיוחד הזה שהמס המכסימלי באילת יהיה 30%.

בעל המפעל גם צריך לגור באילת?

י. צבן:

אם הוא רוצה להיות בין אלה שיקבלו את ההנחה הזאת - כן.

היו"ר א. שפירא:

אשיב על השאלות שנשאלו וקודם אתייחס לענין השבת. נמה שנוגע למסחר, לפי

י. ברוך:

הדיווח שאני קיבלתי אין שם שוני כלשהו ביחס למה שקורה בשאר חלקי הארץ. המסעדות פתוחות כמו בכל חלקי הארץ. נמה שנוגע לעובדי המכס - הואיל ורוב רובם, אני חושב ש-70% מהעובדים במצאים במסוף המערבי, מסוף הכניסה לאילת, ומאחר ואין בשבת כניסה של סחורות לעיר הרי המסוף הזה סגור. כתוב בתקנה שהמסוף הזה חייב להיות סגור ולכן מי שרוצה לקבל חותמת פטור ממס ערך מסוף לא יכול לבוא בשבת, כך שאין לנו שום בעיה בשבת. נמה שנוגע למסוף היציאה מאילת - הדבר אינו שונה ממל התעופה בן-גוריון או מכל מקום אחר. שום עבודה לא נעשית ללא היתר מיוחד ממשרד העבודה והרווחה. אנו בדרך כלל לא מקיימים עבודה של פקידי מכס בשבת וגם מסוף היציאה אינו בפעילות בשבת, אך הוא לא סגור הרמטית ואם יש צורך לערוך בדיקה, כפי שצורך כזה מתעורר לעתים במל התעופה בן-גוריון, עושים אותה בהתאם לצורך.

במה שנוגע למתן ההנחות במס - היום באילת אדם שהכנסתו היא עד 5,000 שקל המס הממוצע שאליו הוא מגיע הוא 30%. מי שמשתכר בדיוק 5,000 שקל מגיע ל-31% מס. מי שמשתכר באילת 2,500 שקל משלם 15% מס, מי שמשתכר 3,000 שקל משלם 20%, מי שמשתכר 4,000 שקל משלם 25% ומי שמשתכר עד 5,000 שקל משלם 30%. זאת אומרת שהיום למעשה המס המשולם צמוך ממה שאתה מציע וזאת בגלל ההנחה הבלתי-מוגבלת של 10% החלה על תושבי אילת. אין בעיות של מס הכנסה ורוב רובם של התושבים בכלל לא משלמים מס כי הם לא מגיעים לדרגה של תשלום מס. בישיבה הבאה אניא נתונים ביחס להתפלגות תשלום המס על ידי האזרחים.

ס. אלחנני:

האם אפשר לקבל את הנתונים הללו עם לוח זמנים? דיברת גם על נושא איזור התעשייה.

י. ברון:

נושא איזור התעשייה יובא בימים הראשונים של חודש דצמבר ונושא העובדים שגרים באילת

ועובדים סניב א לת יובא בסוף דצמבר.

היו"ר א. שפירא:

תודה.

אנו עוברים לסעיף הבא בסדר היום:

ד. היטל על הרכב

י. ברון:

לאחרונה נתפרסמו פרטים בקשר להיטל על הרכב ואף קיבלתי מכתב מגוף ששמו המועצה

לצרכנות אשר סילף את מה שעשינו בהקשר הזה בממשלה ובכנסת. את ההיטל ניתן לשלם או בארבעה תשלומים או בתשלום מראש עם הנחה של 15% כדי להמריץ את האזרחים לשלמו מראש וכך עשינו כדי לא להיכנס לתסנוכת שמישהו ישכח לשלם וכשהוא ימכור את רכבו יתעוררו בעיות לבעל הרכב החדש. כדי להימנע מתסנוכות אלו נתנו הנחה גבוהה מראש למי שישלם את ההיטל בתשלום אחד. מה עשוי? - באן והפכו את היוצרות. כתבתי בצורה הכי ברורה לגב' ברוחה קצב שמי שמשלם מראש משלם 85% מההיטל ומי שרוצה לשלם בארבעה תשלומים ישא בריבית.

י. צנן:

יש לבו בעיה עקרונית. בשוק החפשי מתפתחת עכשיו שיטה של מכירה בתשלומים ובחוק

הגנת הצרכן יש בעיה של דיווח על ריבית המשולמת בגין קניית מוצר בתשלומים, כך שכאשר אדם הולך לקנות מקרר הוא צריך לדעת מה הריבית הגלומה במחיר עת שהוא קונה את המוצר בתשלומים. הפטנט האחרון של הסוחרים הוא בדיוק כזה שאומרים שמי שמשלם מראש מקבל הנחה מאד גדולה. הם טוענים בדיוק את הטיעון שלך ויש לבו כאן בעיה אמיתית. אני אומר שנעבין הזה צריך יצר של ריסון. אני שואל האם הפרופורציה בין האינפלציה השוררת היום במשק לבין הריבית שאתם גובים ממי שמשלם את ההיטל בתשלומים איננה חורגת מהמקובל?

ס. אלחנני:

יש פה בעיה של מתמטיקה ואני חושבת שאמרת את הדברים בישיבה בה נדון הנושא. כשאומרים

שאדם שישלם מראש יקבל הנחה של 15% ואילו אדם שישלם את ההיטל בארבעה תשלומים ישלם אותם בריבית חדשית של 12%, פירושו הדבר שכאילו מחקתם את האפשרות לתשלומים. הוועדה בעצם הכריחה בזמנו את האוצר להוסיף את האפשרות של תשלום ההיטל בתשלומים. האוצר לא רצה שההיטל ישולם בתשלומים אלא בתשלום אחד כי זה בטל בירוקרטי שאין כדוגמתו כשמדובר בדבר שגובים אותו פעם אחת ולכן אמרו: מי שישלם מראש יקבל הנחה כה גדולה.

י. צנן:

פנו אלי כמה אזרחים בנושא זה ואני רוצה שתדעו מה מסתתר מאחורי הדברים. הענין הזה דומה לאותו ענין שניתנת הנחה ממכס לעולים מחוץ לארץ וככל שהאדם הוא יותר עשיר הוא מקבל בונוס גדול יותר מהמדינה. מה היה מקור ההצעה לקבוע את תשלום ההיטל בתשלומים? - המקור היה זה שלאזרח הממוצע קשה להעמיס על ההכנסה שלו תשלום של 300-400 שקל בבת אחת.

ס. אלחנני:

אדם קנה רכב ב-30 אלף שקל וקשה לו לשלם 300-400 שקל...

י. צנן:

ביקח לדוגמא זוג עובדי מדינה ברמה ממוצעת שיש להם שני ילדים והם משתכרים ביחד 1,500 שקל. קשה להם לעמוד בתשלום אחד של 300-400 שקל בבת אחת. פה נעצם אומרים לך כך: אם אתה עשיר וההכנסה שלך היא גדולה - תקבל בונוס לא צורמלי אם תשלם את ההיטל בתשלום אחד.

ד. דנינו:

בניח שאדם לא קיבל את שובר התשלום אלא רק בשעת האפס כאשר הטסט על רכבו הוא, לדוגמא בחודש יולי, והוא משלם תשלום אחד ולאחר מכן מוכר את הרכב. כאן נוצרת תסבוכת.

י. ברון:

אני אישית לחמתי בממשלה ובוועדת הכספים בגד שיטת התשלומים שלא במועד כי אמרתי שענין חידוש הטסט על הרכב הוא אוטומטי וכשעושים את הטסט משלמים גם את ההיטל. אמרו: אם אתה רוצה 55 מליון דולר הכנסות מההיטל בשנת התקציב 86-1987 ואתה גולש החוצה אחרי חודש מרץ - אתה צריך להטיל היטל כולל של 80 מליון דולר כשזו 55 מליון דולר יכנסו לתקציב 86-1987 ו-25 מליון דולר יכנסו לתקציב 87-1988, ואת זה הממשלה לא תאשר. לכן היינו צריכים לחפש מועד.

בממוצע כולם משלמים פעם בשנה אחת ופעם במחצית השניה של השנה הבאה. התשלום הקרוב ביותר הוא לאחר 6 חודשים. אמרו לי שהכמות הגדולה של כלי הרכב בקניית בחודשים אוקטובר-דצמבר.

הציעו את האפשרות לארבעה תשלומים, שלא בתאריך חידוש הטסט והענין הזה גרם לי לחששות. אתם עוד תראו את הפניות שתבואנה מן האזרחים, כי מי שלא ישלם את ההיטל בתשלום אחד ישכח ולא יזכור את מועדי התשלום, או אחר שימכור את רכבו ולא ישלם את מלוא ההיטל בעד חידוש הרשיון הרי במרץ 1988 הוא יקבל דרדשה נוספת לתשלום: 50 שקל היטל, 100 שקל קנס ו-50 שקל ריבית והדברים יהיו מסובכים. לכן הצעתי לתת הנחה כל-כך גדולה של 15% למי שישלם את ההיטל בתשלום אחד. בתנאי האינפלציה של היום מרבית האזרחים ישלמו את ההיטל בתשלום אחד. לחבר הכנסת צנן אני רוצה לומר שכדאי לאדם לשלם את ההיטל מראש, הוא יוכל לקחת הלוואה מהבנק של 400-500 שקל, לשלם ריבית שלא תעלה על 2% ונזה הוא נפטר מהתשלום. הוא יכול לשלם גם דרך ויזה. זה יותר זול מאשר לשלם בארבעה תשלומים כשהריבית החדשית היא 12%. לעובד שכיר אין בעיה לקבל כסף בבנק וכדאי לשלם את ההיטל גם אם הוא ישלם על הכסף הזה בבנק ריבית חריגה.

אנו אחד המוסדות במדינה שציריכים כל ה-1 בחודש לתת דו"ח כמה גבינו ממסים. ב-1 בינואר נוכל לדווח לכם מה המצב בנושא זה ואני מקווה שבדיווח כי 90% מההיטל שולם.

י. צנן:

כדאי לכם לפרסם מודעה מאירת עיניים בה תאמרו שכדאי לשלם את ההיטף בתשלום אחד ולו באמצעות הלוואה בבנק עם ריבית חריגה.

לבו אסור לפרסם מודעה כזאת. לך כחבר כנסת
זה מותר.

י. ברוך:

תודה. אנו עוברים עתה להצעות לסדר של
חברי הוועדה.

היו"ר א. שפירא:

ה. הצעות לסדר של חברי הוועדה

יש לי כמה עניינים להעלות. ראשית, נושא
משכורות הבכירים בבנקים ואם אתה רוצה אני

י. צבן:

מוכן לבודד נושא זה מיתר הנושאים.

שבית, היתה החלטה של הממשלה שהתקבלה, כפי
שבמסר לי, על ידי שניים משרי הממשלה, משני הגושים, בהתייעצות טלפונית,
בנושא ההפחתה של 5% מדמי הביטוח הלאומי המשולמים על ידי המעסיקים. על ההחלטה
הזאת אומר מי שהיה מבכ"ל המוסד לביטוח לאומי לשעבר, מר נסים ברוך, שהנתונים
שהוצגו בפני הממשלה היו נתונים לא מנוססים, לא אמינים וכי יש פער של מאות
מליוני דולרים בין ההנחות של מחלקת המחקר במוסד לביטוח לאומי לבין הנתונים
שהוצגו בפני השרים. מר ברוך טוען שההחלטה התקבלה ללא שיקול דעת. אני רוצה
להצטרף במיוחד לטענה שלו שזו היתה החלטה גורפת וללא אבחנה. ההבטחה להחלטה זו
מתייחסת במיוחד לאותם מעסיקים שאמרו שהוצאות הייצור עלו, הם משלמים תוספת
יוקר, מחירי מוצריהם מוקפאים ואם לא עורכים פיתוח לפחות צריכה להינתן הנחה
אחרת כדי לאזן בין הדברים.

היתה החלטה גורפת שחלה על כל מיני עיסוקים
בהם לא היתה הקפאה במחירים, לא דיורה ולא דפקטור. מדובר על עלות של 300 מליון
דולר ל-4 חודשים שזה למעלה ממיליארד שקל חדש לשנה. את ההנחה הזאת קיבלו
גורמים שאין כל הצדקה שהם יקבלו אותה.

אני מציע שבזמין את הגורמים הרלוונטיים
ובנקיים דיון בנושא הזה. כופפו את מר ציפורי בענין זה לפני יומיים בצורה
ברוטאלית.

אתה אומר שההנחה הזאת של 5% פירושה אובדן
מיליארד שקל הכנסה. זה לא יכול להיות.

ג. שפט:

700 מליון. כל השכר הוא 15-16 מיליארד.
כופפו את מר ציפורי על ההפרש של 2 שקלים
חדשים למעוטי הכנסה ויש 250 אלף משפחות הזכאיות להשלמת הכנסה. שני שקל פירוש
הדבר חצי מליון שקל לחודש. לארבעה חודשים זה 2,8 מליון שקל. על 2,8 מליון שקל
כופפו את מבכ"ל הביטוח הלאומי וכאן מותרים על מאות מליונים של שקלים.

י. צבן:

אדוני היושב-ראש, אני מציע שתזמן לכאן
את כל הגורמים הנוגעים בדבר ונקיים דיון בנושא. ארתנו מעניין הצד הנוגע לוועדת
הכספים, אם כי לא מזיק שהוועדה תעסוק גם בהיבט הסוציאלי, היותר עמוק, של הענין.

לעוד חברים יש הצעות לסדר ומפאת קוצר הזמן
אני מציע שנעבור עתה לדיון בהצעה בענין

היו"ר א. שפירא:

משכורות המנהלים בבנקים.

ו. הצעה לסדר בענין משכורות מנהלי הבנקים

רבותי, אני פותח את הדיון בנושא. לאחר שהוועדה קיבלה החלטה בנושא זה כתבתי מכתב לכל הבנקים בו נאמר שוועדת הכספים מבקשת לתת לבנו את פירוט משכורותיהם של 10 העובדים הבכירים בכל בנק, עם פירוט שמי, פירוט השכר ופירוט כל טובות ההנאה שהם מקבלים, כגון: רכב, חופש, האם הם מקבלים שכר מראש לכמה חודשים וכיוצא באלה דברים. ביקשתי שהוועדה תקבל את התשובה עד ה-20 בנובמבר. את המכתב בסחה הגב' אלחנני על פי החלטת הוועדה. אם תרצה, חבר הכנסת ארידור, אוכל להביא לך את המכתב.

י. ארידור: מה שאמרת מספיק לי.

היו"ר א. שפירא: אתמול באו אלי מר אלי הורניץ מבנק לאומי, מר סיוון מבנק הפועלים ומר טשחנובר מבנק דיסקונט. הם ביקשו לקיים אתי פגישה לא פורמלית וביקשתי מחברי הכנסת חיים רמון מהמערך ויגאל כהן מהליכוד להשתתף בפגישה זו.

י. כהן: לא השתתפתי בפגישה כי לא חשתי בטוב.

היו"ר א. שפירא: אתמול הם אכן באו אלי לכנסת, חבר הכנסת רמון בא ואילו חבר-הכנסת כהן הודיע שהוא חולה. הם אמרו שיש להם חוות דעת משפטית לפיה הם לא צריכים למסור את הפרטים ואז התחיל ויכוח ובמהלך הוויכוח הם אמרו מה הם כן מוכנים לעשות. הם אמרו שהם מוכנים לתת את פירוט שכרם של 10 העובדים הבכירים, כשבדיסקונט יש 11 עובדים כאלה, והם יציגו במכתב שהשכר הכולל הזה הוא של המבכ"ל, משנה למבכ"ל, הסמנכ"לים הבכירים וכו'. הם אמרו שהם יאמרו גלובאלית כמה 11 האיש האלה עולים לכל בנק ומה טובות ההנאה. הם אמרו שאין היום מצב כזה שיש עובד אחד המרוויח פי עשרים והאחר 5% ממנו. לגבי הפירוט השמי הם אמרו שישנו חוק צנעת הפרט והם לא חייבים לתת שמות. זו היתה העמדה של כל נציגי הבנקים.

הם ביקשו שאת הפירוט שהם זותנים לא נפרסם לכלי התקשורת ולציבור הרחב. חבר-הכנסת רמון אמר להם שזה בלתי-אפשרי. בכל אופן אני עניתי להם ששמעתי את מה שהם מציעים, אניא זאת בפני החברים בישיבת הוועדה ועל מה שהחברים יחליטו אתן להם תשובה.

ח. רמון: השתתפתי בפגישה זו ואכן הם הציגו את הענין פחות או יותר כפי שאמר היושב-ראש. אני ביקשתי שהם יתנו לבנו פירוט של 10 המשכורות הגבוהות ביותר בבנק כי לפעמים ייתכן מצב שתארו של העובד גבוה אך משכורתו יותר נמוכה. ביקשתי שיושבי ראש מועצות המנהלים לא ייכללו במוצע כי אם הם מקבלים שכר הרי הוא נמוך ולמשל מר נרגלס יושב-ראש מועצת המנהלים של בנק הפועלים לא מקבל בכלל שכר. בדיסקונט ההנהלה מונה 10 אנשים בלי היושב-ראש, בבנק הפועלים - 11 איש. כששאלתי את מר הורניץ מבנק לאומי עד לאן מגיע המקום העשירים והוא אמר לי שזה עד למשנה בכיר למבכ"ל. מתוך הידע שלי את הענין עשרת הראשונים הם אלה שבהם אני חושד שהם מקבלים את הסכומים הגבוהים ביותר. כמובן, ביקשתי שבנקל פירוט של כל ההטבות, ללא יוצא מן הכלל, ובראה איך הם יכתבו זאת.

דבר נוסף: הם ביקשו שהמידע הזה יישאר סודי והתנגדתי לכך. מר הורניץ אמר: במסור זאת רק לוועדת הסודית של ועדת הכספים. אמרתי שאין לי עסקים פרטיים או אישיים בענין ואני רוצה את המידע לא כדי לספק את הייצר שלי. אמרתי שאתנגד לכך שהענין יהיה סודי כי איני חושב שזה סודי והענין צריך להיות גלוי.

למען האמת אם בקבל את הפירוט כך, כולל

כל ההטבות, אני חושב שכל המטרה שלנו הושגה והיא לדעת כמה כסף עולים 10 הבכירים בכל בנק ובנק. הרי אנו יודעים מי הם האנשים ולעתונות לא יהיה קשה לבחש מי הם האנשים. ידוע לי שהפער שהיה בתקופתו של מר יפת בין הבכיר הראשון לבכיר מספר עשר, שהיה פעם עצום, עבר מן העולם. בבנק לאומי הפער הוא בין 1 ל-2.5, ושם זה לא כמו בבנקים האחרים. הרי לא מדובר במאה איש ואף לא בשלושים איש. אותי סיפק העניין הזה ואיני רוצה להיות מאשם בכך כמי שעומד על הדם, למרות שאני חושב שהתביעה שלי היא צודקת. בפועל בשיג כך את המטרה ואם הם מתעקשים על העניין השמי, שהוא לא מהותי, שירוויחו. לפחות אני הרגשתי כך. מבחינה עניינית בדע את סדרי הגודל, העתונות חדע והציבור יידע.

לכן אני מציע לוועדה לקבל את הסיכום

הזה, כפוף לכך שהכל יהיה ידוע ולא סודי.

כן, אבל בלי שמות.

ע. סולודר:

בלי ציון שמות.

ח. רמון:

אדוני היושב-ראש, אני מבקש ממך לערוך

י. צנן:

אבחנה בין שיחות שמתנהלות בשם ועדת הכספים צריכות להיות מדווחות לוועדה. שיחות שאינן מתנהלות בשם הוועדה אסור שתדווחנה לוועדה. אתה רשאי להיפגש עם מי שאתה רוצה, לדבר על מה שאתה רוצה ולא לדווח. אבל אתה באופן שיטתי מערבב תחומים. אתה לא שומר על צורת עבודה נורמטיבית בוועדה והדרך הזו היא פריצה של כל גבול. יש עניין של קואליציה ומפלגות אחרות בוועדה. איני רוצה אפילו לסכסך בין המפלגות ולומר למה היה בציג של המערך ולא של הליכוד. זו לא צורה ראוייה של עבודה.

לגופו של דבר אומר מה נראה בעיני שצריך

לבקש. היות ואין נורמה, כפי שקיימת בארצות הברית, של פרסום משכורות אישיות, אני מוכן ללכת לשיטה של חבר-הכנסת רמון ולא להידבק לשמות, אבל אני מציע לכך תיקון והתיקון שאני מציע הוא שמשכורתו של המנכ"ל כן תפורסם, כי מנכ"ל של בנק גדול זה מעמך ציבורי וזו איננה רק פובקציה אישית, כספית, כלכלית. אם אדם רוצה להיות מנכ"ל ורוצה לקבל שכר שהוא חושב שהוא ראוי - שיגן על שכר כזה וכזה, ביחוד כאשר אנו יודעים כמה מקבל שופט עליון, נשיא וכו'. את יתר הנתונים אני מציע לבקש נשתי קבוצות של חמש וחמש, כי בממוצע הכללי לא יהיה ניטוי לפערים.

בבנק הפועלים אין פער ובבנק דיקובנט

ח. רמון:

יש קצת פער. בבנק לאומי הפער הוא של 1

ל-2.5.

אני חושב שאנו צריכים לומר לבנקים

י. צנן:

שהשאלה הפכה לשאלה ציבורית ממדרגה ראשונה

וכי כל הדיבורים שלהם על צנעת הקש הם בבחינת קשקוש גדול. אני לא מתרשם כשמעלים טענה של צנעת הפרט בקשר לדברים אחרים וודאי לא פה.

יש לי שאלה: מי יפקח על אמינות הנתונים שיימסרו לנו? איני רוצה שאחר-כך ייווצר מצב שנצטרך לבדוק אם הסכום כולל דמי הבראה, אם לאו, האם נסיעה לחוץ לארץ מסוג כזה או כזה כלולה אם לאו. אני רוצה שמישהו ילווה את הכנת המסמך הזה וזה יכול להיות או רואה חשבון מתאים ממשרד מבקר המדינה או מישהו מהפיקוח על הבנקים, המפקחת על הבנקים. אם תהיה הטיית ערפל מצד בנק כלשהו, אין לי הרבה מה לעשות. לא כן הדבר כאשר המפקחת על הבנקים צורכת את בקרתה על הנתונים.

ע. סולודר:

אני מקבלת את הגרסה שמקובלת על היושב-ראש ועל חבר הכנסת חיים רמון לקבל רשימה גלובאלית

בלי שמות.

אני לא הסכמתי לדרישתם לשמור על סודיות והיושב-ראש דווקא כן.

ח. רמון:

האם הסכמתם לתת לכך פרסום?

י. מצא:

לא הבטחתי להם שום דבר ואני רוצה להשיב לדברים שאמר חבר-הכנסת צנן. מאד נפגעת ממה שאמרת פה בקשר לשיחה שניהלתי. כתבתי להם מכתב והם היו צריכים או להשיב למכתבי או לבוא אלי. הם אמרו שהם באים אלי באופן לא רשמי כדי לדבר אתי. אם לא הייתי מזמין לפגישה הזאת את שני המרכזים של שתי הסיעות הגדולות - היית אומר שאני עוקף את כולם.

היו"ר א. שפירא:

ברגע שהזמנת את המרכזים של שתי הסיעות הגדולות הפכתם לפורום של ועדת משנה.

י. מצא:

אתה יכול לנהל שיחות שלא בפני רשמי אך אל תעלה את תכנן כאן, אני לא רוצה לדעת מזה.

י. צנן:

אתה וחבר הכנסת רמון מביאים לכאן סיכום מסויים.

י. מצא:

מר שפירא, בדרכו לירושלים ביקש לדבר אתי. בדיוק אז הייתה שיחת הטלפון של נציגי הבנקים

ח. רמון:

וזו הייתה יוזמה שלהם עם מי להיפגש.

י. מצא:

אני לא חי מהציבור, אני לא חי מכספי הציבור. חבר הכנסת מצא, אתה לא היית כאן שלושה חדשים...

היו"ר א. שפירא:

האם אני עושה לך חשבון מתי אתה נמצא כאן? אתה הולך מהרבי הזה לרבי הזה ואתה בכלל לא כאן.

י. מצא:

לא היה סיכום מן הטעם הפשוט שהייתי צריך להעלות בזמן הפגישה הצעה לסדר במליאת הכנסת. לכן אמרתי לנציגי הבנקים את דעתי על הנושא והלכתי לדבר בענין ההצעה לסדר שנדונה במליאת הכנסת בנושא אל-על. בפגישה אמר מר שפירא שהוא נוטה לקבל את ההצעה שלהם בענין השמירה על הסודיות. לא התקבלה החלטה בנושא זה ולא הייתי בסוף הפגישה.

ח. רמון:

י. ארידור:

אני רוצה להעיר שלא היה כל פגם בעצם הפגישה של יושב-ראש הוועדה עם נציגי הבנקים. היושב-ראש רשאי להיפגש עם מי שהוא רוצה, בנוכחות מי שהוא רוצה. אבל יש פגם בהתנהגות נציגי הבנקים ואני רוצה להעיר בהקשר הזה כמה הערות.

ראשית, יש החלטה של הוועדה והחלטת הוועדה, שנתקבלה פה אחד, היא כתוצאה מפשרה מסויימת. בהחלטה מתבקשים הבנקים לתת פירוט שמי ולא ממוצעים וזה כתוב במפורש במכתב. אלא מה? - ישנה כאן חנורה מחברי ועדת הכספים ולא מבינים מה זה ממוצע ומה זה שמי? האם הוחלט סתם בטעות שתקבלו ממוצע ולא פירוט שמי? - ביקשנו פירוט שמי כי אנו יודעים את המשמעות של ממוצעים. ממוצעים לא נותנים שום דבר.

עכשיו יש התנגדות של הבנקים להחלטה של ועדת הכספים. אני שומע שהחל מתאמול מתנהל משא ומתן בין נציגות מוסמכת של מדינת ישראל לענין זה, קרי: ועדת הכספים של הכנסת, לבין נציגות מוסמכת של הבנקים, והיינו שלושת הבנקים הגדולים. אני בז למשא ומתן ואני חושב שוועדת הכספים של הכנסת לא יכולה להיכנס למשא ומתן מן הסוג הזה, לאחר שנתקבלה החלטה שלה בענין.

נכון שמבחינה משפטית ועדת הכספים לא יכולה לחייב את הבנקים למסור לה אינפורמציה, ולאן דווקא בתוקף חוק צנעת הפרט. ועדת הכספים לא יכולה לחייב את הבנקים למסור לה אינפורמציה בתוקף שום חוק כי לוועדת הכספים אין סמכות להורות על מתן אינפורמציה, אבל זה לא מל רק על הבנקים אלא זה חל לגבי כל פקיד ממשלתי. אנו לא יכולים לחייב להביא לכאן אף פקיד ממשלתי.

י. מצא:
באיזו סמכות אנו רשאים לתנוע חשיפה והופעה של פקידים?

י. ארידור:
אנו יכולים לחייב שר לשלוח נציג שלו, אך אנו לא יכולים לחייב שר ולומר לו את מי

הוא ישלח לכאן.

למה בכל זאת באים לכאן פקידים ממשלתיים מרצונם, בלי שאפשר לחייבם, ועונים על שאלות, כשאנו חוקרים אותם די קשה ומציקים להם לא מעט, לפעמים בצדק ולפעמים לא? - כי זה כבודו של הפרלמנט ומפאת כבודו פקיד ממשלתי יבוא אליו למסור אינפורמציה גם אם הוא לא חייב לעשות כאן. אם אותו פרלמנט רוצה לקבל אינפורמציה מפרטיים, מבנקים שלצורך ענין זה הם לא כל-כך פרטיים אם כי הם לא הולאמו (ואני לא חושב שההחלטה של הוועדה חלה על בנקים שאינם קשורים בהסדר המניות) - הרי הנימוס המינמלי מחייב אותם להשיב. אם הם מעלים כנימוק את חוק צנעת הפרט - זה בכלל מצלצל באזני בצורה מוזרה. אנו מבקשים לדעת את שכרם של 10 מקבלי המשכורות הגבוהות ביותר בכל בנק ופתאום זה נהיה כל-כך צנוע והאנשים ה'פשוטים' האלה מתוך רגש של צניעות לא יכולים לגלות לנו את הענין הזה. בסך הכל, אדוני היושב-ראש, מדובר בכסף ציבורי. כשמדובר על הסדר המניות זה כסף ציבורי. אנו לא יכולים לחייב אותם לגלות את הסכומים אך הם יכולים להסכים לתת את הסכומים.

אולי יסבירו לי איזה נזק ציבורי ייגרם אם נקבל את סכומי המשכורות שלא בצורה של ממוצעים? - אנו יודעים מתוך ידיעות מסויימות שהבעיה איננה דווקא של בנק הפועלים. אנו יודעים יחד עם זאת שבנושא זה אין פיקוח ציבורי על בנק לאומי - וזאת אמר מר דולצין - וגם על בנק דיסקונט אין פיקוח ציבורי. אם גם לנו לא תהיה אפשרות לקיים פיקוח ציבורי - אזי לא יהיה שום פיקוח.

אפשר, כמובן, ללכת בנושא זה לכל מיני פשרות והבנקים כבר ביצחו את ממשלת ישראל במובנים מסויים. הם ודאי ביצחו את ועדת בייסקי במובנים רבים, גם בתחום הפרסונלי היה ביצוע רק של חלק קטן מהדברים. היו המלצות פרסונליות מעבר להליכת הבכירים. לא היה גם ביצוע בדברים נוספים שנתקבלו. והם יכולים לנצח גם את ועדת הכספים בענין זה.

בעיית הפיקוח הציבורי היא בעיה מהותית ואני לא יכול לחשוב על אפשרות שלא יהיה פיקוח ציבורי והם יוכלו לעשות מה שהם רוצים בתחום השכר, ולא רק לעשות מה שהם רוצים אלא גם לא לדווח לנו. אני לא יכול לחשוב שוועדת הכספים תשתחרר מהנושא תוך בזיון, בין אם יהיה לזה רוב או מיעוט.

אני מציע שהוועדה תעמוד על החלטתה ללא משא ומתן וללא כל שינויים בהחלטה והיה ונקבל את מה שדרשנו - מה טוב, והיה אם לאו - בחשוב מה לעשות. כבר כעת לא קיבלנו את מה שדרשנו עד ה-20 בנובמבר.

במה שקשור לסודיות - עביינים יכולים להיות סודיים כשמדובר בנושאים הנוגעים לבטחון מדינת ישראל ויש ועדה שדנה בנושאים סודיים, אשר ממנה לא דולף שום דבר. אבל להגיד שהשכר של 10 הבכירים בכל בנק הנוגע להסדר המניות זה דבר שהוא שייך לקטגוריה של הנושאים הסודיים במדינת ישראל - אני איני חושב שזו הצעה שיכולה אפילו לעלות על הדעת. לכן אני מציע שהיושב-ראש יקפיד על כבוד, מעמדה וזכויותיה של ועדת הכספים.

י. מצא:
למיטב זכרוני, לא היתה החלטה שהבנקים יעבירו את הרשימה שהם נתבקשו להעביר לידיעת חברי ועדת הכספים. למיטב זכרוני אנו הסמכנו את יושב-ראש הוועדה לקבל את הרשימה הזאת ורק לאחר מכן לדון מה עושים. אני מבקש לבדוק את הפרוטוקול של אותו דיון מלה במלה. אני הייתי בין אלה שחשבו שאנו לא צריכים לתבוא מהבנקים את פרטי המשכורות ולהמשיך לרדת לחייהם. זה בכון שחבר הכנסת רמון הצטייר כמי שתובע זאת.

איני רוצה להשתמש במלים קשות אך הייתי אומר שיש בנו לא מעט צניעות בזה שאנו תובעים את החשיפה של משכורות מנהלי הבנקים. הייתי רוצה שחבר-הכנסת רמון יגיש הצעת חוק ובה הוא יתבע קודם כל חשיפה של הכנסות חברי הכנסת.

מיד.

ח. רמון:

י. מצא:
אני לא פונה אליך אישית, אבל אם אנו רוצים לדעת כמה מרוויחים נציגי ציבור, קודם כל נחשוף את הכנסותינו שלנו ולא רק את המשכורות מהכנסת, כמה מרוויחים מחברות פרטיות, כמה מרוויחים בני משפחותינו מחברות בנק של בנקים ואחרים, וכיוצא בזה, ולאחר מכן נהיה רשאים לכל יתר המגזרים הציבוריים במדינה הזאת. ואני בעד חשיפה טוטאלית. אבל מה ההתנפלות הזאת על הבנקים? עד כדי כך הגיע המצב שעובדים יזרקו אגורות על פרצצפו של מר יפת. אני רואה את הנזק, את ההתערערות של מערכת יחסי העבודה בבנקים ועל זה מישהו ישלם מחיר יקר יותר. מה האומץ הזה שקיבלו? פורסם אותו דו"ח של אותו פרופסור והנה הכל התגמד, לא היה ולא נברא.

לכן על מנת שאנו כולנו נופיע בידיים נקיות בפני הציבור - אנו צריכים לתבוע קודם כל חשיפה של המשכורות בכלל המגזרים, שכל מגזר ציבורי שבו משולמות משכורות. נואו בדע מה הן המשכורות וטובות ההנאה שמקבל כל אחד בכל מגזר ציבורי, ובראש וראשונה חברי הכנסת.

אדוני היושב-ראש, אני מתנגד גם לממוצע, אבל מכיוון שכבר פנינו וביקשנו, וכך אני זוכר את ההחלטה, שימסרו לך את הרשימה, אני מציע שהרשימה הזאת תימסר אך ורק ליושב-ראש ואם היושב-ראש יראה שיש בה איזה חריג שהוא חריג שאי-אפשר לבלוע אותו ושיש לו השלכות - הוא ימסור זאת לבגיד בנק ישראל או למפקחת על הבנקים ויפנה את תשומת לבם למה שנמסר לו.

י. כהן:
מטרתנו היא ציבורית לגרום לצורמה ציבורית לפיה יידעו איך הבנקים צריכים להתנהג, כולל בהטבות שכר. בדיונים הקודמים במצפתי מה'עליהום' שהיה, כי חשבתי שהדבר גורם בזק למערכת הבנקאות שאנו עדיין זקוקים לה. לכן גם לי היה ברור שצריך מההיבט הציבורי הזה, לאחר שהעניין עלה, להגיע לכך שתיווצר גורמה פחות או יותר סבירה, גם בשכר וגם בהטבות. כתוצאה מהדיון והבירור שערכנו בדמה לי שתרגמו משהו, ולא שהתנקמו באיש זה או אחר. לצורמה הציבורית יש השלכות על המשק בכלל. לכן בדיון שקיימנו בראש לי שהוועדה השיגה הישג גדול, אך תפשת מרובה לא תפשת ואם ממשיכים הלאה יוצרים הרגשה שיש כאילו רצון לבקמות. בדיון שלנו השגנו כמה הישגים והנה הבנקים, למרות שהם לא חייבים לעשות זאת, מקבלים את המרות שלנו ונקבל את מה שביקשנו, קרי: את שכרם של עשרה הבכירים בכל בנק. אני לא מקבל את הדעה שהעביינים לא יודלפו, הם יודלפו. לכן אם אפשר להגיע לצורמה הזאת - אפשר להגיע לסיכום.

א. שלום:
אני לא מקבל את דברי הניקורת של חבר הכנסת צבן בקשר לפגישה שקיים היושב-ראש עם נציגי הבנקים. למעשה זו היחה פגישה אישית ביוזמה של נציגי הבנקים ולא ביוזמת היושב-ראש ואם מישהו רוצה להיפגש עם מישהו זה תמיד אפשרי.

י. צבן:
אבל עיקרי השיחה בפגישה לא יכולים לשמש בסיס לדיון.

א. שלום:
לדעתי, היושב-ראש אפילו לא היה חייב למסור את הדיווח מהפגישה, אבל אם הוא כבר מסר את הדיווח אנו לא יכולים לבוא אליו בטענות.

לחבר הכנסת מצא אני רוצה לומר שאני לא זוכר שהיתה הטלטה למסור את הרשימה רק ליושב-ראש וכי היא תישאר חסויה, אלא ההיפך מכך הוא הנכון, התניעה היחה שארבעה או חמשה יושבי הראש של הבנקים יופיעו לכאן. אם נקבל רשימה של משכורות עשרת הבכירים אפשר יהיה לדעת מה מרויח כל אחד ואני יכול להביא לכם חוברות שמפרסמים הבנקים הגדולים. לפי דעתי, אם תתלווה לרשימה של השכר רשימת המרכיבים השונים קל מאד יהיה לערוך את החישוב ואז אפשר יהיה לדעת מה המכסימום ומה המינימום שמקבלים עשרת הבכירים מהראשון ועד התחתון.

לא היינו מקיימים בנושא זה דיון אילולא היה הפרסום של פרופ' גלוברזון.

20.11.86

היו"ר א. שפירא:

לפני שאביא את הענין להצבעה אני רוצה לומר מספר מלים. לאחר שחבר הכנסת רמון אמר שהוא צריך לדבר במליאת הכנסת על ההצעה לסדר היום בנושא אל-על אני רוצה לומר שגם אני רציתי לדבר בנושא זה ובכל אופן לאחר ששמעתי את נציגי הבנקים שאלתי אותם אם אני יכול להודיע לוועדה שזו תשובתם למכתב שבשלח אליהם. הודעתי היום בכלי התקשורת שאני מביא את הדברים בפני ועדת הכספים.

יש בעצם שלוש הצעות. ישנה ההצעה של חבר-הכנסת ארידור המתבססת על מה שהתבקש מהבנקים במכתב, היינו פירוש המשכורות עם פירוט שמי וכן פירוט של כל טובות ההנאה.

ישנה ההצעה של חבר הכנסת יהושע מצא האומר שהבנקים יתנו את הנתונים רק לי כיושב-ראש ולא לוועדה. הוא גם מבקש לא לפרסם את הנתונים.

ישנה ההצעה שרוב חברי הוועדה דיברו בעדה והיא שהבנקים יתנו לנו את ממוצע השכר של עשר הבכירים בכל בנק, כולל טובות ההנאה, בלי פירוט של שמות, וכי הדבר יפורסם. בהקשר הזה אני רוצה לציין שנציגי הבנקים לא אמרו לי שהם רואים בנושא הפרסום תנאי למסירת הפרטים, אלא הם שאלו אם אפשר שלא לפרסם את הנתונים.

י. צבן: אני מציע שתערוך קודם הצבעה על ההצעה מרחיקת הלכת של חבר הכנסת מצא.

היו"ר א. שפירא: אני מצביע קודם על ההצעה של חבר הכנסת ארידור המבקש לעמוד מאחורי החלטת ועדת הכספים.

י. ארידור: ההצעה שלי היא שוועדת הכספים עומדת מאחורי ההחלטה הקודמת שהיא קיבלה, כפי שגם התבטאה במכתב ששלח היושב-ראש לבנקים.

י. מצא: אני זוכר שכשקיבלנו אז את ההחלטה החלטנו שהרשימה תימסר לך, אדוני היושב-ראש, ולא לוועדה. אני מבקש לדעת בדיוק מה היתה ההחלטה המקורית כי התאחדנו סביב ההצעה הזאת.

ג. שפט: חבר הכנסת מצא, אני מציע לך לעזוב את זה.

ח. רמון: הפשרה שהיתה אז היתה בשאלה אם הם יופיעו בפנינו או שהחומר יימסר לנו.

היו"ר א. שפירא: נצביע. מי בעד ההצעה של חבר הכנסת ארידור? מי בעד ההצעה של חבר הכנסת מצא? מי בעד ההצעה לקבל רשימה של השכר הממוצע של 10 הבכירים בכל בנק, כולל פירוט כל ההטבות הגלובאליות?

ה צ ב ע ה

- בעד הצעת חבר-הכנסת יורם ארידור - 3
- בעד הצעת חבר הכנסת יהושע מצא - 1
- בעד ההצעה לקבל מהבנקים רשימה של השכר הממוצע של 10 הבכירים בכל בנק, כולל פירוט כל ההטבות הגלובאליות - רוב
- ההצעה לקבל מהבנקים רשימה של השכר הממוצע של 10 הבכירים בכל בנק, כולל פירוט כל ההטבות הגלובאליות, בתקבלה

אני מבקש להודיע שלא השתתפתי בהצבעה
משום שאמר לי שניהלתי משא ומתן.

היו"ר א. שפירא:

י. צבן:
לי היתה הצעה לקבל פירוט השכר וההטבות
של המבכ"ל בנפרד, אחר-כך של חמש הבכירים
הבאים אחריו ואחר-כך של חמש הבכירים הבאים אחריהם. אני מבקש שתערוך הצבעה
על הצעתי.

מי בעד הצעת חבר הכנסת צבן?

היו"ר א. שפירא:

ה צ ב ע ה

בעד הצעת חבר-הכנסת צבן - 1
נגד - רוב
ההצעה לא נתקבלה

רבותי, אני מודה לכולם. הישיבה בעולה.

היו"ר א. שפירא:

(הישיבה בנעלה בשעה 13:20)